

Till: Styrelsen
Från: Sekretariatet
Datum: 2017-03-03
Punkt: 7. Projektplan stärkt medlemsdemokrati

INFORMATIONSUNDERLAG

Projektplan Demokratiöversyn 2017

Projektorganisation

Projektnamn: Översyn i syfte att stärka medlemsdemokratin
Projektbeställare: styrelsen
Projektledare: Ulrica Lysén

Bakgrund

- Orsaken till projektet:

I takt med att den svenska sektionen har vuxit och att engagemanget och aktivismen har förändrats, både i Amnesty och samhället i stort, har det under flera år och i olika forum (årsmötet, styrelsen, distrikten, arbetsgrupper för tidigare demokratiutredningar osv) förts diskussioner om formerna för medlemsdemokratin. Det har gjorts flera utredningar med olika kopplingar till medlemsdemokratin och vissa förändringar har genomförts. En del framgångsrika, andra med sämre resultat. Till årsmötet 2012 presenterades en demokratiutredning i vars direktiv det framgår att utredningen skulle ses som ett första steg i en långsiktig process. I utredningen framförs ett antal rekommendationer som styrelsen har arbetat vidare med. I december 2016 antog styrelsen en uppdragsbeskrivning för en översyn som ska inkludera några av de frågor som föreslogs utredas ytterligare, samt en del andra frågor som aktualiserats efter demokratiutredningen 2012.

Även den internationella rörelsen har vuxit och förändrats genom åren vad gäller system för planering och beslutsfattande. I en strävan för att hela rörelsen ska uppfattas som "ett Amnesty" har det uppstått ett allt större behov av att formalisera och reglera de olika sektionernas arbete och budskap, vilket lett till ett minskat självbestämmande för sektionerna. På det internationella rådsrådet (ICM) 2017 kommer det att läggas fram förslag till ny styrmodell för den internationella rörelsen. Det pågår också en process kring hur konsultationsprocesserna rörande kontroversiella policyförslag kan bli mer transparenta och inkludera sektionerna på ett mer systematiskt sätt. För att den svenska sektionen ska kunna påverka rörelsen mer effektivt behöver vi se över hur, när och i vilka frågor medlemmarna kan involveras. Projektets förslag till demokratiska strukturer i den svenska sektionen ska därför ta i beaktande hur medlemmarna ska kunna bidra till sektionens ställningstaganden i frågor som rör beslut på internationell nivå.

Detta projekt föregås av diskussioner som under en tid förts i styrelsen och är ett resultat av flera styrelsebeslut. På styrelsens novembermöte 2014 beslutades att det ska göras en fortsatt utredning av det som styrelsen då kallar "större årsmötesfrågor" (§ 79). I januari 2015 beslutade styrelsen att det ska göras en översyn av sektionens organisatoriska mellanformer, såsom distrikten, i syfte att stärka medlemmarnas

demokratiska inflytande och aktivismen (§ 118). Därefter beslutade styrelsen att sammanföra de två besluten och att ge sekretariatet i uppdrag att göra en översyn som omfattar både årsmötesfrågor och distriktens roll, i syfte att stärka medlemsdemokratin. På styrelsens oktobermöte 2015 beslutades att frågan om årsmötet online (§ 71) ska inkluderas i översynen och i september 2016 beslutade styrelsen att frågan om motionsberedningen (§ 62.4) ska inkluderas i översynen.

I december 2016 beslutade styrelsen om en uppdragsbeskrivning och att ge sekretariatet i uppdrag att projektleda översynen av sektionens medlemsdemokrati samt att i samband med detta även se över potentiella alternativ till nuvarande organisering på lokal nivå som kan främja aktivism och demokratiskt deltagande i svenska sektionen. I projektet ingår att undersöka hur medlemmarna vill engagera sig och hur organisationen kan främja medlemmarnas drivkraft och motivation för olika uppdrag och roller. Projektet ska alltså både omfatta vad organisationen behöver för att fungera som en vital medlemsorganisation där medlemmarna har möjlighet att driva ett konstruktivt förändringsarbete för mänskliga rättigheter och hur detta kan förenas med medlemmarnas drivkraft och vilja till engagemang.

- Nuvarande situation:

Den svenska sektionen styrs genom direktdemokrati med årsmötet som högsta beslutande organ. Organisationens totala medlemsantal har ökat från 14 000 medlemmar 1980 till över 100 000 medlemmar i dag, men antalet medlemmar som deltar i årsmötet har under flera år sjunkit. Även antalet aktiva grupper har minskat, samtidigt som insamling och aktivism i andra former har ökat.

Vissa av sektionens arton distrikt har en välfungerande verksamhet medan andra distrikt har en utmaning i att utforma arbetet så att den blir till stöd för distriktets grupper och aktiva medlemmar. En del distrikt har i nuläget ingen pågående verksamhet alls.

Ett av den internationella rörelsens strategiska mål är att hela rörelsen ska växa, både i antal medlemmar och i antal givare. Det har medfört att den svenska sektionen har inlett ett förändringsarbete både vad det gäller arbetssätt och strategier för kommunikation och stödet till aktiva medlemmar. Översynen i syfte att stärka medlemsdemokratin har flera kopplingar till dessa processer.

Beslutsprocesser på internationell nivå påverkar idag, i allt större utsträckning än tidigare, vilka områden den svenska sektionen ska prioritera att arbeta med. Det påverkar i sin tur när och hur sektionens medlemmar har möjlighet att påverka verksamheten.

Det internationella rådsmötet (ICM) 2017 förväntas fatta beslut om ett antal större förändringar i den internationella rörelsens demokratiska strukturer. Det handlar dels om formerna för rådsmötet och även andra demokratiska forum på regional nivå. Detta påverkar när olika beslut inom rörelsen kommer att diskuteras och fattas, vilket i sin tur kan ge implikationer på hur den svenska sektionen behöver utforma de demokratiska processerna för att kunna påverka besluten på internationell nivå på ett optimalt sätt.

- Stöd i våra styrdokument:

I sektionens stadgar (§ 4.3) framgår att sektionen ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att upprätthålla en effektiv organisation bestående av anslutna grupper och medlemmar. I den långsiktiga riktningen som antogs av årsmötet 2016 framgår också att sektionen ska arbeta för att stärka och utveckla formerna för medbestämmande och transparens så att det skapas bättre förutsättningar för medlemmar som vill delta i och ta ansvar för organisationens demokratiska processer:

- *Amnesty i Sverige skapar större förutsättningar för gemensamt inflytande i och ansvar för organisationen för alla medlemmar som vill delta samt uppmuntrar till ökat deltagande. Vi bedriver proaktivt arbete för att stärka och utveckla former för medbestämmande och transparens.*
  - *Amnesty i Sverige tar tillvara aktivisters engagemang och kunskap inom hela organisationens bredd och bygger aktivismen på tillit, delaktighet och gemensamt ansvar. Vi har en bredd av olika engagemangsformer och vi fokuserar särskilt på att vidareutveckla och stärka aktivisternas roll inom påverkansarbetet.*
- Slutsatser från SWOT:
Flera stora utvecklings- och förändringsprocesser pågår parallellt med detta projekt, både i svenska sektionen och internationellt. Detta innebär både möjligheter och hot. Aktuell information finns att tillgå; att flera strategier och processer ses över och uppdateras samtidigt som demokratiöversynen pågår medför att förändringsförslagen som läggs fram är uppdaterade och att projekten kan stötta varandra där det finns beröringspunkter. Samtidigt gör detta till viss del demokratiöversynen beroende av att andra projekt går enligt plan.

Att arbetsgruppen består av representanter från medlemmarna, styrelsen och sekretariatet stärker förankring i organisationen och ger en bred kunskaps- och erfarenhetsbas, vilket ökar möjligheterna att navigera rätt mellan externa möjligheter och hot och att föra ut och förankra arbetet med demokratiöversynen.

- Utmaningar:
  - Projektbeställningen och uppdragsbeskrivningen är omfattande och ambitiös, samtidigt som genomförandetiden inte är särskilt lång.
  - Många stora och viktiga processer pågår samtidigt både i svenska sektionen och internationellt.
- Jämställdhetsperspektiv:
Genusaspekter kommer att tas i beaktande i analysdelen av projektet och när underlag med förändringsförslag formuleras.

Mål

- Effektmål:

Projektet ska bidra till uppfyllelse av det internationella strategiska målet 5: Amnesty är en större och starkare rörelse med ett ökat engagemang.

Demokratiöversynen ska, genom att lägga fram förslag som syftar till att göra medlemmar och andra personer motiverade att delta i Amnestys aktiviteter och demokratiska processer, bidra till att den svenska sektionens verksamhetsmål¹ 5.2, 5.4, 5.5 och 6.2 uppnås.

- Projektmål:
  - Att förse styrelsen med konkreta förslag som kan främja medlemsdemokratin i svenska

---

¹ 5.2 Aktivister i sektionens långsiktiga strukturer är lojala, engagerade och kunniga; 5.4 Amnestys arbete gentemot skolor skapar engagemang för mänskliga rättigheter, bildar opinion och främjar aktivism inom Amnesty hos unga människor; 5.5 Amnesty i Sverige har väl utvecklade strukturer för en effektiv medlemsdemokrati; och 6.2 Amnesty i Sverige har identifierat vilket värde vi adderar till och hur vi bidrar till att utveckla den internationella rörelsen på ett systematiskt sätt.

sektionen. Med delaktigheten och medbestämmandet i fokus ska projektet ta reda på i vilka frågor och på vilken nivå medlemmarna vill fokusera sitt engagemang, samt inhämta kunskap om hur andra sektioner och organisationer arbetar med liknande utmaningar. Utifrån detta ska översynen ligga till grund för förslag på strukturer och metoder som främjar ett reellt, effektivt och meningsfullt inflytande och deltagande i dessa frågor.

- Indikatorer:
  - Arbetsgruppen avrapporterar till styrelsen vid möten i mars, maj, oktober och december 2017 samt mars 2018.
  - Inriktningsbeslut avseende förändringsförslag presenteras på styrelsemötet i oktober 2017.
  - Kartläggning av enheter, processer och strukturer i svenska sektionen genomförs.
  - Kartläggning av enheter, processer och strukturer internationellt och hur de förhåller sig till svenska sektionen genomförs.
  - Erfarenhetsutbyte med andra organisationer genomförs.
  - Medlemmarnas upplevelser och önskemål inhämtas genom enkäter.
  - Fokusgrupper med medlemmar hålls i 5 distrikt.
  - Workshop/seminarium hålls på årsmötet 2017.
  - Workshop/seminarium hålls på verksamhetsmötet 2017.

Avgränsningar

Projektet omfattar flera områden som har med medlemsdemokrati och engagemang att göra och söker svar på både stora teoretiska frågor och sådana av mer praktisk karaktär.

Strategin för medlemskommunikation kommer att hanteras inom ramen för kommunikationsstrategin och ingår inte i översynen av medlemsdemokratin. Däremot inleds processen för att ta fram en kommunikationsstrategi och översynen av medlemsdemokratin med ett gemensamt målgruppsarbete.

Likaså kommer frågor rörande aktivismen främst att hanteras inom ramen för aktivismstrategin. Det är dock svårt att dra en tydlig gräns mellan frågor som rör medlemmarnas engagemang och medbestämmande i kampanj- och MR-frågor och medlemmarnas inflytande över frågor som rör organisationens inriktning och utveckling. Exakt hur nära kopplingar översynen av medlemsdemokratin kommer att ha till aktivismstrategin är i nuläget svårt att avgöra. Översynen kommer att genomföras i samråd med ansvariga för aktivismstrategin och hur de två processerna förhåller sig till varandra kommer att definieras under arbetets gång.

Demokratiöversynen kommer att leverera förslag vars implementering inleds efter beslut på årsmötet 2018, genomförandet av förslagen ingår inte i uppdraget.

Målgrupper & Intressenter

Demokratiöversynens målgrupper och intressenter överlappar varandra, eftersom det konkreta målet med projektet är att lägga fram välgrundade förändringsförslag till styrelsen. De önskade förändringarna kan endast uppnås som ett resultat av beslut fattade på årsmötet 2018 och det implementeringsarbete som därefter inleds. Medlemmar (existerande och potentiella), styrelsen och sekretariatet är viktiga för projektets genomförande och kommer att påverkas av eventuella förändringar.

Tillvägagångssätt

- Kort sammanfattning av metod och centrala aktiviteter

Demokratiöversynens uppdragsbeskrivning listar ett flertal frågeställningar under rubrikerna:

- Medlemmarnas förväntningar och önskemål.
- Demokratiska strukturer och rutiner.
- Årsmötets upplägg, form och beslut.

För att bäst svara på dessa frågor har sju arbetsblock identifierats:

- Kartläggning och beskrivning av svenska sektionens engagemangsstrukturer och kommunikationskanaler.
- Kartläggning och beskrivning av internationella demokratiska processer och former.
- Kartläggning av hur andra sektioner har anpassat sig till en förändrad internationell rörelse.
- Kartläggning/skill share av/med andra organisationer om inflytande och mobilisering.
- Kartläggning av hur medlemmar vill vara med och påverka (enkäter och fokusgrupper).
- Faktainhämtning: demokratiteori.
- Analys.

Sammanfattningsvis kan arbetet beskrivas gå i tre spår: den internationella rörelsens demokratiska organisation och hur den svenska sektionen ska "kroka i" där; den svenska sektionens demokratiska strukturer, hur de olika engagemangsstrukturerna och medlemmarna vill kunna delta och hur detta skulle kunna förbättras; samt hur våra arenor för påverkan ser ut och kan förbättras.

Arbetet kommer att fördelas i arbetsgruppen, där projektledaren bär det största ansvaret. Allt eftersom det finns något att kommunicera ut till Amnesty medlemmar kommer så att ske i de kanaler där det bedöms vara relevant.

- [Länk till tids- & aktivitetsplan](#)

- Rapporteringssätt till Projektbeställare/Styrgrupp

Projektet förväntas avrapportera till styrelsen vid dess möten i mars, maj, oktober och december 2017 samt mars 2018.

Tidsram

- Startdatum: 2017-02-01
- Slutdatum: årsmötet 2018

Budget

- Verksamhetskostnader: 200 000 SEK
  - Ungefärlig uppskattade antal arbetstimmar: 3072
  - Funktioner i projektet: projektledning 41 %, arbetsgrupp sekretariat 31 %, arbetsgrupp frivilliga 16 %, arbetsgrupp styrelse 7 %, arbetsledning sekretariat 5 %
-

Största riskerna

Länk riskanalys

- Ange ett urval av riskerna från riskanalysen:
  - Förändringsförslagen accepteras inte av styrelsen eller sekretariatet på grund av att de inte stämmer överens med idéer om vad som är rätt väg, vilket leder till utebliven förändring. Riskten bedöms vara medel och konsekvensen allvarlig. Risktal: 15.
  - Konflikter i arbetsgruppen till följd av att medlemmar i gruppen förlorar fokus på vad som är bäst för organisationen, i stället för vad de själva tycker är rätt. Riskten bedöms som medel och konsekvensen allvarlig. Risktal: 12.
  - Vi får inte tillräcklig input från medlemmarna, vilket leder till förslag som inte motsvarar deras önskemål och förväntningar. Riskten bedöms vara medel och konsekvensen allvarlig. Risktal: 10.
- Förebyggande åtgärder mot riskerna:

Risker i projektet förebyggs överlag genom god planering, dialog och kontinuerlig förankring i styrelsen. Mer specifikt för dessa risker:

  - Ta fram välgrundade förslag som alla i gruppen kan förstå och motivera.
  - Kontinuerlig dialog i arbetsgruppen om arbetets "varför".
  - Använda relevanta kanaler för att nå medlemmarna, och bara när det finns något konkret att förmedla.

Projektavslut

- Tidpunkt för överlämnande av slutrapport: juni 2018
  - Av vem: Ulrica Lysén
  - Till vem: Peter Kvist
-